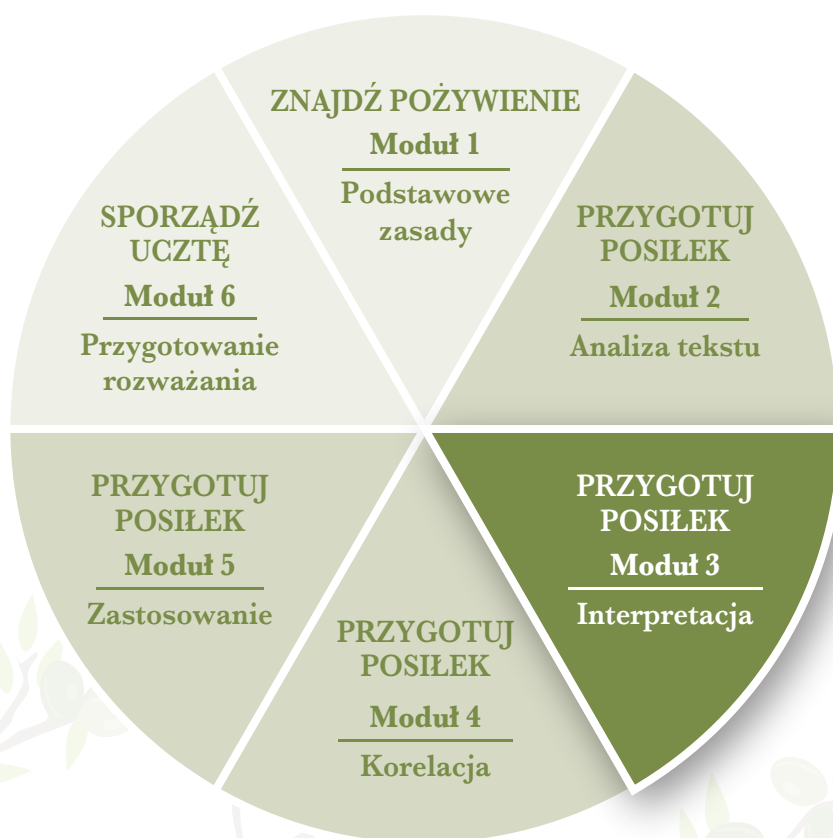

MODUŁ TRZECI

INTERPRETACJA

MODUŁ TRZECI

INTERPRETACJA

Komunikacja zawsze związana jest z interpretacją. Dopóki słowa nie staną się pojęciami (nie przypisze się im treści), mają przecież płynne znaczenie. Słowo nabiera określonego znaczenia i staje się pojęciem wtedy, gdy jest użyte w konkretnym kontekście.

Interpretując słowa, musisz rozeznaczyć ich prawdziwe znaczenie w różnych „odstępach”: kultury, języka i czasu.

KLUCZOWA MYŚL

W fazie analizy tekstu pytamy: „Co widzę?”, natomiast w fazie interpretacji pytamy: „Co to znaczy?” („Jakie to ma znaczenie?”)

Interpretując tekst Biblii musimy ustalić, czy mamy na myśli tłumaczenie z jednego języka na drugi, czy raczej chodzi nam o uchwycenie jego pierwotnego oraz współczesnego znaczenia. Na tych zajęciach skupimy się na tym drugim.

PODEJŚCIE DO INTERPRETACJI

Myśl jak archeolog

Kiedy archeolog znajdzie fragment ceramiki lub grot strzały czy choćby kamielinę, musi się zastanowić, co ten artefakt oznacza. Zobaczyć go (analiza), a zrozumieć jego znaczenie, to coś zupełnie innego (interpretacja).

Potrzebujemy zbudować pomost zrozumienia między tym, co było wtedy, a tym, co jest teraz.

*Bóg nie objawia swojej
prawdy człowiekowi,
który się śpieszy.
Nie dojdiesz do głębi,
jeśli czytasz Biblię
w pośpiechu.²*

O znaczenie badanego tekstu, nie możemy już zapytać jego ludzkiego autora, jednak Boski Autor jest na „wyciągnięcie ręki”. Dzięki Niemu możemy prowadzić nasze badania i pogłębić nasze zrozumienie¹. Nie oznacza to, że dzięki jednej błyskotliwej chwili oświecenia duchowego posiadziemy boskie, doskonałe rozumienie tekstu! Nawet jeśli nasza praca ma charakter duchowy, zrozumienie znaczenia tekstu zazwyczaj jest wynikiem sumiennych i metodycznych studiów i dociekań.

DYSKUSJA: Określenie znaczenia dzięki odkryciom archeologicznym

Na jakiej podstawie archeolog określa znaczenie tekstu?

Zbadaj jego oryginalny kontekst.

- **Kieruj się wymogami języka.** Czy są jakieś szczególne słowa, które wymagają definicji lub wyjaśnienia? Czy te słowa, podobnie jak hieroglify, są wyjaśniane gdzie indziej?
- **Kieruj się wymogami gatunku literackiego tekstu.** Interpretując Pismo święte, musimy koniecznie zapytać o gatunek literacki studiowanego tekstu. Gatunek określa styl, formę, a ponieważ nawet treść danego utworu. Czy to poezja czy proza? Czy to opowieść historyczna czy pouczenia? Czy ten rodzaj literatury kieruje się jakimiś szczególnymi zasadami, które należy wziąć pod uwagę? Historia, która zaczyna się słowami: „Dawno, dawno temu...”, będzie interpretowana inaczej, niż nakaz sądowy, na początku którego czytamy: „Niniejszym sąd wzywa do składania zeznań...”.
- **Zbadaj kontekst kulturowy** Z jakimi zwyczajami, kulturą, czy polityką mamy do czynienia? Dwieście lat przed Chr., to środkowy okres dynastii Ptolemeuszy, zdominowany przez wojnę domową, pomiędzy Górnym a Dolnym Egiptem.

Zwróć uwagę na ukryte zagrożenia związane z interpretacją.

- **Unikaj „wczytywania w tekst” (eisegezy)** Gdy próbujemy usprawiedliwić lub udowodnić własne, z góry założone opinie, dokonujemy eisegezy tekstu. Możesz być do nich bardzo przywiązany „od zawsze”, ponieważ nauczyłeś się ich od kogoś komu ufałeś lub kogo podziwiałeś w okresie formacyjnym. To mogli być rodzice, przyjaciele, ukochany nauczyciel lub podziwiany kaznodzieja.
- **Unikaj „przeoczeń”** Czasem ignorujemy fragmenty tekstu, ponieważ albo nie podoba nam się ich wymowa czy treść, albo po prostu nie rozumiemy, co mówią. Zastanów się, dlaczego trudno ci to zrozumieć? Jeśli niezręcznie jest o tym mówić w twoim środowisku, to dlaczego? Odczytaj tekst tak, jak jest napisany, a nie tak, jak byś chciał, żeby był napisany.
- **Unikaj „wybierania tego, co ci odpowiada”.** Czyniąc tak, zwracamy uwagę tylko na te części tekstu, które uważamy za wygodne lub odpowiednie dla nas. Jest to przeoczenie, choć innego rodzaju.

WYTYCZNE DLA INTERPRETACJI

Zwróć uwagę na:

- Wymogi języka
- Rodzaj literacki
- Kulturę

Unikaj:

- Eisegezy
- Przeoczeń
- Wybierania tego, co ci odpowiada

KLUCZOWA MYŚL

Istotnym pytaniem, na które należy odpowiedzieć, to kwestia intencji tekstu. Jak znaczenie tekstu odczytywali jego adresaci?

WYMOGI JĘZYKA

Klucz do znaczenia znajduje się w samym tekście

Poszukaj konkretnych słów i zwrotów, które wymagają interpretacji. Być może tekst zawiera słowa ci nieznane lub takie które znasz, ale użyte w sposób zaskakujący i niekonwencjonalny. Wynotuj je i przy pomocy słownika lub encyklopedii, poznaj ich znaczenie. Najpierw jednak pozwól, żeby sama Biblia pomogła ci je zrozumieć.

Najbardziej wiarygodne znaczenie nadaje pojęciu najbliższy kontekst. Dlatego też, sprawdź, jak dane słowo użyte jest...

- Przez tego samego autora w tej samej księdze.
- Przez tego samego autora w innej księdze biblijnej.
- Przez innych autorów ksiąg biblijnych.
- Przez innych pisarzy spoza Biblii.³

GATUNEK LITERACKI

Różne gatunki literackie interpretujemy na różne sposoby

Czytając tekst, instynktownie rozróżniamy jego gatunek literacki. Gatunek narzuca reguły, w oparciu o które go rozczytujemy. To jest kluczowy filtr interpretacji. Aby właściwie zinterpretować tekst biblijny, musimy znać specyficzne reguły gatunku literackiego, do jakiego należy.

Historiografia a historia

Historiografia, to filozofia historii. Kieruje się własnymi założeniami; jest to opis wydarzeń historycznych ułożony w określony sposób z punktu widzenia autora.⁴

GATUNKI LITERACKIE

- Historia
- Opowiadanie
- Poezja
- Lit. Mądrościowa
- Proroctwo
- Ewangelia
- Listy
- Apokalipsa⁵

Narracja

Literatura narracyjna opowiada historie, a większość tekstów zawartych w Biblii posługuje się kilkoma jej rodzajami.

1. Tragedia

Przykładem tragedii są opowiadania o Samsonie, Saulu i Salomonie. Tragedia prezentuje postaci, które mają określony wybór lub określoną drogę życiową, ale podejmują niewłaściwe decyzje. Przyczyny takich a nie innych wyborów i ich konsekwencje stają się lekcją dla nas.

2. Epopeja

Narracje epickie operują dużymi liczbami, ogromnymi odległościami i monumentalnymi wyzwaniem.

3. Romans

Jego przykładem są księgi Rut i Pieśni nad pieśniami. Ich treść w dużej mierze stanowią drobne szczegóły.

4. Epos

Epos ma wiele wspólnego z tragedią. Tu również bohater ma do wykonania zadanie, a postawiony przed wyborem, podejmuje właściwe decyzje.

5. Satyra

Satyra uwypukla niemądry sposób myślenia przez jego ośmieszenie lub sarkazm. Księga Jonasza jest jedyną, która w całości stanowi przykład satyry, jednak Biblia zawiera wiele satyrycznych fragmentów i dialogów (Mt 19,24; Łk 4,23-27; J 3,9-10).

6. Polemika

Opis plag Egiptu czy zmagania Eliasza są dobrym przykładem tego gatunku literackiego. Polemika jest zazwyczaj przedstawiana w formie pokazu siły wobec wroga.

Poezja

Ponieważ poezja zazwyczaj wyraża emocje, a nie przedstawia wydarzeń, jej język jest często głęboko symboliczny i obrazowy; poezja chce wciągnąć czytelnika w świat uczuć poety.

Poezja posługuje się figurami stylistycznymi, symbolami i przesadnie wyolbrzymionymi obrazami i w ten sposób przekazuje głębsze treści. Dlatego konwencję literacką należy odróżnić od znaczeń *dosłownych*.

1. Strach i ucisk

2. Zachwyt i zadziwienie

3. Dziękczynienie

Literatura mądrościowa

Jej celem jest ukazanie wspaniałości Boga i pouczenie, jak mądrze i uczciwie żyć.

1. Mądrość dla niedoświadczonych – przysłowia

Gdy dzieci są małe, wychowujący je rodzice posługują się uproszczoną formą mądrości: „Zrób tak, a będzie dobrze” lub „Tak nie rób, bo będzie źle”.

Do mądrości przysłów (mowa o gatunku literackim), powinno się podchodzić z ostrożnością. Należy wziąć pod uwagę ich szeroki kontekst, aby nie wczytywać w nie fałszywych znaczeń.

2. Mądrość w czasie życiowych burz – Księga Hioba i List Jakuba

Większość z nas boryka się z napięciem wynikającym z tego jak jest, i jak być powinno. Rzeczywistość jest często okrutna, życie jest zagmatwane i czasami przynosi ból.

3. Mądrość z retrospekcji – Księga Koheleta (Kaznodziei)

Pod koniec życia Salomon spisał swoje przemyślenia w formie refleksyjnych pytań: „Gdzie szukać spełnienia?”

Proroctwa

Biblia hebrajska zawiera całą sekcję, zwaną „Prorocy” (*Nevi'im*).

Prorok miał jedno zadanie – był rzecznikiem Boga, głosił Bożą prawdę społeczeństwu i kulturze swoich czasów. Niekiedy głoszona prawda przybierała formę ostrzeżenia dla ludzi współczesnych prorokowi, kiedy indziej była wyrazem nadziei na przyszłość.

1. Obwieszczenie – „Raport sądowy”

Działając w roli reporterów sądowych, prorocy rejestrowali wzajemną relację między Bogiem a Jego ludem.

2. Zapowiedź przyszłości

Czasami prorokom darowany był szczególny wgląd w przyszłe wydarzenia. Wizje te były inspirowane przez Boga i dlatego są w pełni prawdziwe.

Ewangelie

Autorzy każdej z czterech Ewangelii zapisali słowa i czyny Jezusa.

Listy

Apostołowie pisali swoje listy do Kościoła Jezusa Chrystusa. Listy odnoszą się do służby Chrystusa i wyjaśniają ją.

Apokalipsa

Objawienie Jana – wizja nieba i zwycięskiego Chrystusa – jest jedną z najbardziej skomplikowanych i kontrowersyjnych ksiąg Biblii.

Nie ma jakichś określonych zasad rozczytywania tej księgi. Lektura fragmentów Apokalipsy, które wydają się zbyt dramatyczne lub dziwne, wprawia w zdumienie i niedowierzenie. Warto pamiętać, że tak samo czuli się ludzie, słysząc zapowiedzi plag w Egipcie, upadku Jerycha, a nawet zmartwychwstania Chrystusa!

KULTURA

Różne społeczeństwa rozumieją rzeczy inaczej

KLUCZOWA MYŚL

Zanim spróbujesz określić, jakie jest znaczenie tekstu na dzień dzisiejszy, musisz wiedzieć, co autor zamierzał przekazać swoim pierwotnym słuchaczom i czytelnikom.

Nie jesteśmy w stanie poznać wszystkich niuansów kultury, która istniała więcej niż dwa tysiące lat temu. Musimy oprzeć się pokusie wczytania naszej współczesnej wrażliwości w tekst, który został napisany dla kultury zupełnie innej niż nasza. Na obecnym etapie naszych dociekań musimy myśleć jak archeolog.

Podstawowy punkt odniesienia – sama Biblia

Naszym najbardziej wiarygodnym przewodnikiem po kulturze biblijnej jest sama Biblia.

Jak ludzie, o których mówi dana księga, zareagowali na to, co zostało powiedziane lub zrobione? Czy dane wydarzenie ich szokowało, czy sprawiało wrażenie zwyczajnego i oczywistego?

Drugorzędne punkty odniesienia – wykopaliska archeologiczne

Archeolodzy nie twierdzą, że ich odkrycia są natchnione przez Boga, ale przytłaczająca ilość artefaktów potwierdza i wyjaśnia biblijną narrację.

DYSKUSJA: Archeologiczne dowody wydarzeń biblijnych

Oto krótki przegląd bardziej znaczących artefaktów, związanych z wydarzeniami zapisanymi w Biblii.

- Stela z Tel Dan („Dom Dawida”)
- Stela Meszy (2 Krl 3)
- Pryzma Taylora (oblężenie Jerozolimy przez króla Sancheryba)
- Kroniki babilońskie (kampania Nabuchodonozora przeciwko Judei)
- Cylinder Cyrusa (Ezd 1,1-4)
- Rękopisy z Qumran (zwoje Izajasza i Micheasza)
- Wykopaliska w Mieście Dawida

PRZEGLĄD MODUŁU TRZECIEGO

Najpierw zadaliśmy sobie pytanie: „Co widzę?”, kolejne pytanie w naszej metodzie brzmi: „Co to znaczy?” Zawężiliśmy je do pytania: „Co to znaczyło dla adresatów tekstów biblijnych?” Aby na to ważne pytanie odpowiedzieć, zastanawialiśmy się, jak radzić sobie ze słowami i zwrotami, które wymagają rzetelnego wyjaśnienia. Przyjrzelśmy się uważnie, jak istotny wpływ na rozumienie znaczenia tekstu ma jego gatunek literacki. Zdaliśmy sobie sprawę z konieczności poznania różnic kulturowych i z tego, jak ta świadomość może nam pomóc uniknąć narzucenia współczesnego oglądu na przesłanie autora oraz jego pierwotne intencje.

CO W MODULE CZWARTYM?

Na następnych zajęciach przyjrzymy się Biblii jako integralnemu dokumentowi. Mimo że jest to zbiór ksiąg napisanych na przestrzeni piętnastu wieków, pozostaje spójną całością. Boski Autor zadbał o to, żeby zapisy, tematy i nauki zawarte w Biblii wzajemnie się uzupełniały i wspierały. Pod tym względem, Biblia jest doskonale spójna, a ustalenie takiej korelacji chroni przed popełnieniem błędu. Biblia sobie nie przeczy, jeśli skorelowane elementy zostaną właściwie odczytane.

Korelacja służy do kontroli jakości wyciąganych wniosków i odkrywanych prawd. Daje kaznodziei pewność, że jego nauczanie „trzyma się kupy” i jest związane z innymi tekstami Pisma świętego.

ZADANIE

Na następną sesję należy przeanalizować wybrany swój fragment (lub, jeśli wolisz, przejść do innego, zrób to) i zadać sobie pytanie, gdzie i w jaki sposób odkryte tam tematy i koncepcje można uzupełnić, poprzeć, wyjaśnić lub modyfikować sięgając do innych tekstów Biblii. To zadanie przypomina rozwiązywanie krzyżówki czy układanie puzzli. Tak jak słowa w krzyżówce muszą się łączyć, podobnie interpretacje biblijne muszą zgadzać się z resztą Pisma świętego. Teraz musisz się upewnić, że „układanka” tworzy całość.

